VI. évf. 7. sz.

Oradea, 5694 Adar 1 / 1934 február 16

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telephon: 440

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő WASSERSTROM SÁNDOR
Felelős szerkesztő LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Belföldön: Egész évre hitközségeknek és vállalatoknak 500 Lei, magánosoknak 260 Lei.
Külföldön: 4—2 Dollár, Kc. 120—80, P. 25—15, S. 30—20, Dinár 200—180.

Kik a bünösök?

Rámutattunk az érvek és bizonyitékok kérlelhetetlen logikájával mindarra, ami a zsidó ifjuság tragikus helyzetéből adódik. Bátran és nyiltan felhivtuk a zsidó világ figyelmét arra a nagy bajra, amely abból adódik, hogy ifjuságunk egy része szélsőségesen baloldali felfogást vall és világnézetre esküszik. És volt bátorságunk bebizonyitani azt, hogy az ifjuság eme téves lépése és eszmei destrukciója szomoru helyzetéből adódik. A mi ifjuságunk nem tud elhelyezkedni, a mi ifjuságunk üllő és kalapács között, hol egyikhez, hol másikhoz ütődik — mig felrajzolódik számára, mint uj mene-tékél — a sarló és kalapács.

Elmult az ideje annak, hogy egyszerü ráolvasással, átokkal és céltalan hangoskodással győzzük meg a téveszmék után járó ifjuságot arról, hogy nem az a helyes ut, amelyen halad, mert abból számára baj és gyötrelem és a zsidóságra is csak szerencsétlenség hárul. S amikor látjuk a megállapodott világnézetüek keserü harcát, a feltörekvő ifjuság káros és hibás eszméivel szemben, felmerül bennünk a nagy kérdés. Vajjon kik a bünösök ebben? Vajjon nem-e a mai uralkodó generáció a vétkes abban, hogy idáig fejlődtek a viszonyok? Vajjon megtettek-e mindent a zsidóság egyházi és világi fejei, hogy ez a körülmény ne következzék be? Vajjon tettek-e a mai időknek megfelelően lépéseket abban az irányban, hogy a tevutakon járó ifjuságot, a helyes irányba tereljék?

Válaszunk, és ez a józanul gondolkozó közvélemény válasza: hogy nem! Nem és nem! Bünös könnyelmüség és mulasztás terheli a szülőket, még sulyosabban kárhoztatandó a mai pedagógiai nevelés és egyházunk szellemi vezetői is vétkesek abban, hogy célirány nélkü, iránytütves zsivajban imbolyog a mai ifjuság hajója az eszmék és az elhelyezkedési lehetőségek háborgó óceánján.

Hol voltak és hol vannak a tanitók? Hol az iskola? Még mindég a husz esztendő előtti boldog békevilág langyos atmoszférája lengi körül az iskolák padjait. Még mindég a sziklaszilárdan álló polgári világrend elmult délibábját festik az uj generációk elé. Pedig érezhetnék és tudhatnák, hogy annál nagyobb a fiatalság csalódása, mikor magára eszmél és az életben boldogulni akar: és nem tud. Miért? — ezt kérdi a felnövő ifjuság. És joggal okolhatja tanitóit, akik soha nem világositották fel őket arról, hogy most más világ járja. Hogy ma ezerszerte keserves bben kell küzdeni az ifjuságnak és legfőképen a zsidó ifjuságnak, hogy valóban élni és azt az ő olyan lényeges — megélni tudjon. Elfelejtették kezébe adni az iránytüt, hát hogyan is kivánhatjuk tőlük, hogy eligazodjanak az eszmék, téveszmék, lehetőségek és akadályok utveszőben?

És amit a tanitók elmulasztottak, amit a nevelés végleg elhibázott, arra koronát szellemi vezéreink teszik. A mi rabbijaink, szintén elfeledték, hogy minden időknek meg kell adni azt, amit a kor követel. Ők sem tartották mindeddig fontosnak, hogy a a viaszlelkü gyermekek lelkületéhez akkor férközzenek hozzá, amikor az még jóra rezonálni képes és issza lelke mindazt, amit elébe tárnak. A gyermeki lelkek eme korszakát nem oknázzák ki eléggé. Természetes tehát, hogy amikor önállóan gondolkozni tud, oda huz, oda tömörül, ahol célt és irányt mutatnak számukra. Ha téves célt is és hibás irányt, de valami megfogható világnézetet és reményt, a jobb jövőre. S ezuttal nem arra gondolunk, hogy olyan eszközöket nem vettek igénybe, amely talán régebben bevált volna. Talán nem fejezzük ki ezzel elég precizen, de megértik olvasóink, amikor azt mondjuk: „Modern“ eszközökkel kellett volna az ifjuságot visszatartani a zsidóságuknak. Természetesen, amikor a legfőbb cél és minden „eszme“ legmagasabb foka, az áldatlan kehilla harcok, ahol az a legfontosabb, kik kiről tudják a legkompromittálóbbat mondani, ott az ifjuság undorral fordul el eme kicsinyes pártharcoktól. Amikor a rabbik harcolnak stallumokért, hitközségi vezetőink a „kovedért“ marják egymás szemét, akkor természetes, hogy a zsidó ifjuság nem találhat ideált magának e szomoru élet nyujtotta keretek között. Azon még két évtized óta seholsem veszekedtek Erdélyben, de másutt sem, hogy a zsidó adófizetők pénzéből földmives iskolát létesitsenek, vagy ipariskolát. Még soha erra vonatkozólag nem harcoltak rabbik, hogy az állástalan zsidó ifjuságot kenyérhez juttassák. Ha kell hatalmi szóval azoknál, akiknek ez még módjukban van. Mert függő helyzetben voltak és mert a kicsinyesség, a szük látókör ült halotti tort, eme jobb sorsra érdemes ifjuság fölött.

Hát lehet-e csodálni, ha eme bünös nemtörődömség láttára, a célja vesztett ifjuságot elveszitjük. Ha elhagyják őseik életformáit, ha téveszmék karjaiba vetik magukat? Hát hol vannak azok, akiknek hivatásuk, feladatuk, küldetésük lett volna, hogy irányt mutassanak, életlehetőséget biztositsanak a zsidó ifjuságnak?

Hitközségi veszekedések, apró torzsalkodások és viták ezredrangu kicsinyességeiben porlad el minden zsidó energia és ezzel pusztul és vész el minden nép legnagyobb kincse, az ifjuság. A mi zsidó ifjuságunk. Vajjon ki vállalja majd a Sors és Jövő itélőszéke előtt ezért a sulyos bünért a nagy és szomoru felelősséget?

250.000 zsidó bizonytalan sorsa Ausztriában

A szociáldemokrata munkásság Ausztriában és legfőképpen Bécsben harcot kezdett. Barrikádokat emelt, napokig ágyu, gépfegyver és puskatűztől volt hangos Ausztria. A szocialisták, akik a világháboru befejezése óta domináltak a kis megnyirbált országban, sok szépet alkottak, munkásjóléti intézményeket, munkásvédelmi törvényeket és amig a keresztényszocialista provinc a régi metódusok szerint élt, a nagy világváros példát mutatott a szociális gondoskodásban. Az ausztriai 250 000 főnyi zsidóságot nem kényesztette el a szocialista rezsim. Sok kellemetlenséget is okozott a zsidó tömegeknek és a párt belső strukturájában sem volt filoszemita. De meg értő volt és ellensulyozta azt a nyomást, amelyet a katholikus parasztság és kispolgárság érezteletett a vörossal és azok intellektueljeivel.

Hitler uralomrajutásával az Anschluss gondolata mindjobban tért hódit. Dollfus kancellár minden lehetőt elkövet, hogy ezt a tragikus lépést megakadályozza. Természetesen közben barátokra van szüksége. És ezeket alig találja meg benn az országban. Starhemberg herceg olasz módra fascizmust akar, „rendi államot,“ hogy nagybirtokait megvédje. A Heimwehr neki áll szolgálatára. Egyik oldalon tehát a szociálisták, másik oldalon a Heimwehr, a harmadik a nácizmus és végül a hivatalos kormányzat fegyveres ereje. Ezek négyen néznek most farkasszemet és *az áldozat 250.000 zsidó lélek lehet*, akik lélekzetvisszafojtva lesik és várják, hogy kiknek javára dől el a nagy harc, amely végeredményben az ő sorsuk fölött fog dönteni. Akármerre is dől el a harc, a zsidók, az osztrák zsidók — sajnos — a rövidebbet huzzák. Starhemberg herceg is antiszemita. Dollfus is, a hitleristák természetesen és a szocdemek — nem jöhetnek uralomra.

250.000 zsidó testvérünk, Európa közepén, ahol nyugodt életben, kulturában és megbecsülésben volt évszázadok óta részük a Habsburgok alatt, most remegnek attól, hogy mit hoz a holnap, amely teli van bizonytalansággal és nehéz napokkal. Csak legalább az Anschluss ne következzék be — sóhajtják joggal a bécsi zsidók — mert akkor a 600.000 németországi zsidók szenvedéseihez csatlakozhatna ujabb néhány százezer. Reméljük, hogy ez a tragédia nem fog bekövetkezni, bár sok jóléttesült szerint, erre is kilátás lehet. Fájdalmas együttérzésünk Ausztria tragikus sorsu zsidóságával, akiknek bizonytalan a holnapjuk.

Zsidó világkongresszus előtt

New York. A zsidó világkongresszus, amely ez év nyarán lesz megtartva már az egész zsidó világon nagy készülődésekre ad alkalmat. Különösen az amerikai zsidóság dolgozik intenzíven a kongresszus érdekében. A Jewish Congress, az amerikai zsidóság hivatalos képviselete, már számos reprezentativ zsidó szervezetet nyert meg a kongresszuson való részvételre, igy az amerikai zsidó munkásszervezetet is. Illetékes körök azzal számolnak, hogy egy millió zsidó szavazatot sikerül megmozgatni a kongresszus választásainak rész-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

vételére. A nemzeti zsidóság konferenciájának végrehajtóbizottsága legutóbb már programot is dolgozott ki, amely a zsidó világkongresszus célját és feladatait részletezi. A programjavaslat az 1932-ős genfi konferencia alapelvén épült fel, amely többek között a következőket mondja:

„A zsidó világkonresszus azon az elven jön létre, hogy az egész világon szétszort zsidóság egy egységes nemzeti organizmust képez. A zsidó világkongresszus a zsidó nép elismert nemzetközi fóruma kell legyen, különösen a polgári és nemzeti egyenjogúság védelme tekintetében." A konferencia egyébként a következő programjavaslatot terjeszti a zsidó világkongresszus elé:

1. A zsidóság kisebbségi jogainak védelme. 2. A zsidó emigráció megszervezése azon országokban, ahol a zsidóság politikai, gazdasági és egyéb okok miatt kénytelen elhagyni hazáját. 3. A gazdasági élet kiépítése azon országokban, ahol a zsidó tömegek minden jogfosztás és elnyomás ellenére maradni kénytelenek. 4. Palesztina, a zsidóság nemzeti otthonának politikai és gazdasági támogatása. 5. Harc az antiszemita propaganda ellen az összes orságokban. 6. A zsidóság népi képviselete a Népszövetségben. 7. A zsidó világkongresszus állandósitása, mint a zsidóság állandó reprezentativ parlamentje. — A világkongresszus választásaira már is nagy előkészületek folynak az amerikai városokban.

Prága. A napokban ült össze Prágában a zsidó világkongresszus végrehajtóbizottsága. Ezen az értekezleten főleg a közép és kelet-európai executive tagok vettek részt, mig a végrehajtóbizottság nyugateuropai és amerikai tagjai február végén Párisban ülnek össze. A prágai és párizsi tanácskozások során állapitják meg a világkongresszus helyét és pontos dátumát.

A lezuhant orosz sztratoszféragömbnek áldozatául esett másodparancsnoka — zsidó volt.

Moszkva. A napisajtó részletesen foglalkozott az orosz stratoszféra repülök halálos szerencsétlenségével, akik léggömbjükkel 22.600 méter magasságba emelkedtek, tehát eddig még elnemért magasságba. Az áldozatok között, amint a legujabb hiradások közlik, zsidó repülő is van. Mozes Leib (Ilja) Ussischkin, az orosz katonai akadémia nagynevü profeszora, aki a sztratoszféra gömb egyik parancsnoka volt ugyancsak áldozatul esett a halálos szerencsétlenségnek. Ussischkin ukrajnai zsidó családból származott és rendkivül nagy tekintélynek örvendett Oroszországban. A jelenlegi repülés tartama alatt ö vezette a tudományos megfigyeléseket és jegyzeteit a szerencsétlenség szinhelyén meg is találták. A szovjet kormány intézkedése szerint a szerencsétlenül járt repülöket a moszkvai Kreml-falába temették el, ahol a hösök sirjai vanak. A Kreml — közvetlen Lenin mauzoleuma mellett van. A gyász ünepségen, amely a Vörös téren ment végbe Stalin vezetése mellett megjelentek a kormány összes tagjai és mintegy tizezer fönnyi tömeg adózott résztvéttel a szerencsétlenül járt repülőknek. A moszkvai repülő klub emlékmüvet állit a hös repülöknek.

A tragikus sorsu Elijahu Ussischkin egy zsidó munkás fia volt. Röviddel ezelött töltötte be 24 ik életévét és rendkivül nagy jövöt jósoltak tudományos munkásságának. A leningradi fizika-technikai egyetemet 21 éves korában végezte el és tanulmányai folytatása érdekében a világhires Abram Joffe prof. mellé helyezték, aki szintén zsidó. Az intézet a Wilson-kamara létesitésével bizta meg a kozmikus sugarak tanulmányozása céljából. Az elmult években már kizárólag a kozmikus-sugarak kutatásával foglalkozott és tudományos felolvasásokat tartott. Több rendkivül értékes tudományos felolvasást tartott. Több rendkivül értékes tudományos értekezést hagyott hátra. Érdekes megjegyezni, hogy az első orosz sztratosféra-ut során is részt vett egy zsidó mérnök, prof. Birnbaum a repülésen, mint a tudományos megfigyelések vezetője. Az orosz sztratoszféra repülők annak idején 19.000 méteres magasságba emelkedtek, amelyel szintén világrekordot teremtettek.

Ifjuságunk és az absztinencia

Dániel. Ifjuási regény. Irta Ádám Ferenc. Kiadta a Brith Hanoar Ezra Cluj. Nem egyszerü könyvkritika ez. Mert a mü, amelyet birál, tendenciával iródott és tendenciózusan juttatják a zsidó ifjuság kezébe. A Hasomér Hacair egyenes irányvonalába van beállitva ez a könyv: az a Hasomér Hacair, amely a baloldal legszélén áll, sőt annyira tul már, hogy inkább a „baloldalon" van már hangsuly, mint a zsidóságon. Jellemzésül adjuk a könyv „méltatását" amelyből látható, a „tan" könyv, amely terjeszti a mételyt.

Nem a könyvről akarok kritikát irni, hanem a zsidó társadalomról, mely bünös közönnyel engedi ifjuságunkat, jövő reménységeinket megmételyezni.

A regény. Egy mindentekintetben züllött, erkölcsi fertőbe sülyedt embercsordának az állati vonitása a kéj után. Minden sora pornográfia. Minden alakja egy beteg agy büzös izzadmányának protoplazmájából született, mely felfokozott nemi lázinger vasuralma alatt cselekszik öntudatlanul.

Csupa ellentmondás az egész könyv. Vallásos és istentagadó, nacionalista és mégis kozmopolita. Tisztaság után vágyik, de erkölcstelen. Freudista-Adler individualpsichologiai alapon... és a könyvet egy zsidó szervezet adja ki. Progressziv zsidó egyesület... egy kis rajz a könyvön mindent elárul. Menora, de csak hat ága jelképezi a világosságot közbül a hires kalapács emelkedik ki, amely alatt héber betükkel olvasható „Lo böchajil völo bökoach ki im böruchi",

Ki a szerzője ennek az ocsmány irásnak? Megtudtam. Egy fiatal zsidó orvos.

A könyvet a zsidó ifjuságnak szánja. Cionista-Kollektivista szellem avatja be az ifjuságot a nemiélet minden rejtett ágába. A könyv meséje naiv. Szerkezete rozoga. Stilusa nehézkes darabos, de tudja, hogy kinek irja, az ifjuságnak, kiknél legnagyobb probléma a nemiélet. Lüktető vérük hangos vágyodásainak mutatja ez a kielégülés utját a maga legperverzebb formájában. Tükörképe ez a könyv a Ma föltörekvő ifjuságnak, mely istentelen vadállati felfogásban, megfosztva minden idealizmustól, felcseréli szépet a ruttal, az ocsmányt a fenkölttel. A lelkiéletnek itt nincs szerepe.

A testiség a felmagasztolt, a dicsőitett, az örökboldogitó. Ennek eszközévé avatja a kulturát és a *homo sapiensé vált állatembert vissza sülyeszti ősi meztelenségébe, hogy emberállattá váljon.* Nem is kell különösebb vallásérzés ahoz, hogy megállapitsuk azt a dekadenciát, mely zsidóifjuságunk körébe beállott. A vallást helyettesiteni akaró kultura gyönge szurrogátnak bizonyult. Vallás vasszigora célravezető és szükségesnek bizonyult, ennek hiányában nincs semmi, ami a fiatal vér szilajságát zabolázná.

A kultura képtelen lelkicsiszoltságot előidézni. Az elménk olykor ugyan természetes menetétől eltérőleg uj határokat von, a gondolkodás medrét kimélyiti, a képzeti erőt fokozza, a fogalmi képek tömegét felduzzasztja, de egyet a legfontosabbat, lelkiéletünk számtalan irányba szétfutó és egybekapcsolódó idegszálait képtelen felfrissiteni.

Csak a vallás az, mely átfogó világnézetével minden kérdésünkre választ ad, helyes irányt mutat és normáinak pontos betartásával testi és lelki kiegyensulyozáshoz vezet. Megállapithatjuk, hogy *a vallási törvények magasabb filozofiai megitélésükben éppen az ifjuság számára pótolhatatlanok.*

* * *

Dániel megrajzolása Max Hodann orvostanár modern nevelési rendszerén épül fel. Hodann szerint az ifjuságot be kell avatnunk a modern élet titkaiba, amilyen korán csak tehetjük. Hisz ez a koedukáció célja is.

Ám Hodannal szemben ott van prof. Böhnel, a hires cseh pedagógus, aki negyven évi kisérletezés után azt állitja, hogy „nevelés és vallási szigorral vissza kell folytanunk az ifjuságban a kirobbanó nemi érzési és minél későbbi lejáratra kell prolongálnunk azt, mert tulkorai prezentálás esetén lelki csődbe juttatjuk őket." Vannak kivételek, mondja Böhne, melyek a szabály alól kiesnek, de ezek éppen kivételességük következtében nem adnak jogot, hogy általánositsuk. Hisz vannak bünözők is, de kinek jutna eszébe, hogy ezekért a fennálló törvényeket az ő szájuk ize szerint változtassuk meg. Nem helyeslem az uj elveket, mely az ifjuság nemi orientációját uj alapokra helyezi. Szabadszerelem, szabad nemi kiélés biztos elzülléshez vezet és szaporitja a félembereket, a boldogtalanokat. A sportot nagyon alkalmasnak tartom az ifju energia telitettségének a levezetésére. Sajnos a technika fejlődésével lelkiéletünk kinemesülése nem igen tartott lépést.

Neveljük csak gyermekeinket a régi becsületes elvek szellemében.

Ezek a kijelentések nem zsidó részről történtek. A mi vallásunk elméletben megoldotta a kérdést, a 18 éves ifju kiházasodásával. A gyakorlat 5—6 évvel kitolta ezt, de absztinenciát követel a nősülésig.

A Dániel c. regény, a romlott, erkölcsileg züllött és zsidóságunkra örökre elveszett ifjuság olvasmánya lehet. Szülők óvjátok tőle gyermekeiteket.

Ben Cháje.

— **A chuszti hitközség élére,** mint megirtuk az országos hivatal az ügyek vezetésére uj vezetőséget delegált. A feloszlatásra elsősorban a rabbi választás levezetése szolgált alapul, mivel az országos hivatal indoklásában kifejti, hogy csakis belföldi állampolgárok jelölhetők, mert ellenkező esetben a felsőbb hatóságok megsemmisitik a választást. A hitközség vezetésével megbizott direktorium tagjai egyébként a következők: Guttmann Ignatz elnök, elöljáróságí tagok: Salamon Z., Gelb S., Dávidovits I., Ábrámovits M., Káhán M., Fixler B, Wiedermann A., Majerovits J., Holländer J., Zoltán I. és Katz M.

Megnyilt
a Bulv. Regele Ferdinand 4. szám alatt a „Dacia" menetjegyiroda volt helyiségében
STERN S. ENDRE
festék, lakk, továbbá sajátgyártmányu kefék, meszelők, ecsetek, valamint **háztartási cikkek**
fiók üzlete
szolid, olcsó árak!
Főüzlet: Strada Nicolae Jorga 10.
Telefon: 378.

כשר
A „Moskovits-féle" kiváló hajtóerejü **élesztő és „Franzomalt" sütő malátakivonat** minősége minden versenykészitményt felülmul.
Moskovits Ipartelepek r. t.
ORADEA.

Szövet különlegessége nk elismerten a legjobbak legolcsóbbak!!
Szolid kiszolgálás!
Engross Endetail
Havas & Grünfeld
posztó és bélésáruk gyári lerakata
ORADEA,
Str. Avram Iancu 8.

Vásárolja husvétra a prima minőségü
כשר של פסח
CITY-kakaót
az oradeai rabbináius felügyelete alatt gyártva. — Kapható minden jobb füszerüzletben, amely husvéti cikkek árusitásával foglalkozik.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

HETI GLOSSZÁK

A „hochdeutsch" uralkodik még!

Furcsa nép vagyunk, mi zsidók. Ott áll ler, a maga hétágu korbácsával és előtte alatta 600.000 zsidó jajdul fel és kétségbe- ett szemekkel néz körül a világba, hogy jjon hol van még egy kis reménysugár? ha volna vagy szabadna zsidó templo- okból, rádión közvetiteni beszédeket, akkor megkinzott, agyonvegzált, tönkretett és nyo- oritott német zsidó elámulva hallgatná, amint lcsendül ortodox rabbijaink szájából, a ochdeutsch". Kereszett szóvirágok elhervadt rágai nem hullatnak szét termékenyitő por- at a zsidó lelkek virágos kertjébe. Olyanok ár ezek, mint a multszázadbeli müvirágok, elyek ott porosodnak a polgári családok édőinek sarkában. Terméketlen müvirágok zek a „hochdeutsch"-ul összeeszkábált sam- nrafaelhirschi magasságokat mimelő temp- mi „prédikációk", amelyek valóban semmi- l sem állanak magasabban, l' havdil, mint neolog prédigerek református papokat ánó templomi kongatásai. Mi, akik figyel- k a templomi közönség arcát a hochdeutsch alt, régóta tudjuk, hogy néhány kiválasztot- n kivül, alig-alig akad olyan zsidó, aki való an megértené, ezeket a müvirágokból össze- lltott beszédbokrétákat. Körülbelől 10%-a hallgatóságnak érti meg ezeket, s ha lapunk rjedelme megengedné direkt leközölnénk éhány ilyen ortodox rabbijaink által elmon- ott templomi beszédet és pályázatot hirdet énk, hogy ki ért meg és hány szót. (Keresztjtvény pályázat helyett).

De amig ez a németes irányzat csak fö- sleges volt és nem bántó, addig hagyján. mig a zsidó ifjak nagyrésze, a német nyelv tenzivebb tanulása révén, ugy ahogy érzék- el birt az ilyen beszédek iránt, hallgattunk. allgattunk mi és jóváhagyta a zsidó közvé- ény. Elvégre — milyen nyelven beszéljen? magyar nyelv észerolva volt és van ma is agyarországon is, bár ma sem tudjuk meg- rteni és senki nem tudja nekünk értelmesen e magyarázni, hogy mennyivel *szentebb* a iler nyelve, mint bármely más nyelv? Sze- intünk nem szentebb, hanem egyenesen perr- horesszkálandó, hogy amikor a világ leg- zsidógyülölőbb iratait, kiáltványait, rendeleteit ezen a különben klasszikus nyelven fogal- mazzák, miért kell belehasitani a mi érzékeny dobhártyánkba: a hochdeutschot? Minek? Nem érzik rabbijaink, hogy ez anachronizmus? Nem érzik, hogy ez vérig sérti önérzetünket? Legnagyobb ellenségünknek, Ámáléknak nyelvét kell kicirkalmazni és hervadt szóvirágait mint friss termelvényeket a templomi szószékről közénk hajigálni? Goebbels nyelvén és Göring hangján szólanak hozzánk a mi orthodox rabbijaink és mi lenyügözötten kell álljunk a rettentő emlékek hatása alatt. 600.000 testvérünket ezen a nyelven kinoz- zák vérig, ezen a nyelven teszik őket lehetet- lenné és a mi középeurópai rabbijaink 5—6 országban folyton csak tovább terjesztik a német nyelven keresztül a német „kulturát".

Reviziót tisztelt rabbijaink ezen a téren. Komoly és alapos reviziót. Látják, ezért kell a héber. Milyen ragyogó volna, ha minden zsidó értené is, amit imádkozik, értené a mi régi melódiás nyelvünket és ezen a nyelven csendülne fel a rabbik beszéde a templomok falai között. De ha nem tévedünk, az ortho- dox rabbik álláspontja az, hogy ezerszer in- kább Hitler nyelve, mint héber... Miért? Miért? Miért? De ha ez nem lehet, akkor valami másat. Valami rendesebbet. Mert nem birjuk idegekkel, amikor felharsag a klasszi- kus nyelv idejétmult tam-tam-ja a vallásos zsidóság Örökkévaló dicsőitő hajlékaiban.

A náci párt már Hitlert sem respektálja

Rengeteg adatot hoztunk már arról a ko- misz és embertelen bánásmodról, amelyben a német zsidóságnak része van. De eddig vala- hogy, ugy volt észlelhető, hogy a hivatalos ha- talom és a „párt" összetart illetőleg a szidók az állami vegzaturákon kivül, nem részesülnek külön párt nyomoruságban. De ezt sem birták sokáig. Most már jön a hir — ezt olvassák a hochdeutschot propagálók — hogy müncheni Barna Ház külön instrukciókat küld a NSDAP szervezeteknek. És ezekben a „rendeletek"-ben egyenesen felhivja a náci szervezeteket, hogy szálljanak erélyesen és bátran szembe — mi- niszteri rendeletekkel. Aki pedig nem a pártnak, hanem a kormányrendeletnek szerez érvényt: az a pártfegyelem ellen vét.

Eklatáns példa erre az, ami Essen-ben történt. Az állatvásártéren áll már régen egy zsidó marhakereskedő, akinek szerzett jogai vannak a helyet illetőleg. Schmiedt gazdasági mi- niszter rendelete szerint zsidókat nem lehet za- varni gazdasági tevékenységükben. Ezt azonban az esseni nácipárt nem hajlandó respektálni. A miniszter kiküldöttje a leghatározottabban ki- jelentette, hogy a kereskedő maradjon a helyén. Viszont a „párt" vezetők el akarták kergetni. A rendörség a kereskedő védelmére kelt, vi- szont a nácik összegyültek és nem engedték, hogy bárki is közeledni merjen a zsidó ke- reskedőhöz. Egyszerüen elállták mindenki utját és igy akarták kényszeriteni, hogy elmenjen helyéről. Ez a „hochdeutsch" országa...

Amellett az átrétegeződést sem akarják megengedni. Zsidó iparosoknak eltiltják, hogy zsidó tanulókat alkalmazzanak. Elüzték őket az intellektuális pályákról, de azt sem engedik, hogy asztalosok, lakatosok, vagy szobafestők legyenek. Hanem egyszerüen, haljanak meg éhen... mert igy akarja a Német Génius...

Móra Ferenc halála

Egy keresztény magyar iró halt meg az elmult héten. Dr Móra Ferenc 55 éves korá- ban hagyta itt ezt a világot, kihullott kezéből a toll, amellyel annyi szépet, nemeset és jót alkotott. A szegedi Muzeum igazgatója volt, kiváló archeologus és nagyszerü iró. A zsi- dóság is hálával emlékezik meg róla elhuny- takor, mert józanul látó, megértő, demokra- tikus gondolkozásu nagy lélek volt. Mindig az elnyomottak oldalán állott, mindig a kis szen- vedő embereket istápolta és mert ugy látta, hogy a zsidóság mindig az elnyomottak közé tartozik, szelid humorral meg-meg legyintvén a zsidóságot, mégis mindenkor nagy megér- tés, szeretet és megbecsülés volt minden egyes sorában.

Van a zsidóságnak egy nem zsidó em- bertársainkat megbecsülő kifejezése: *chaszidé ümé-háolám*, magyarul: az emberiség szolgá- latában álló igaz bölcsek. Ezek közé tartozott Móra Ferenc is, akinek finom bonhomiával megirt, mélységesen emberi lélekből fakadó irásaira sokszor és sokat rezonált a mi lel- künk is.

Életében nem kellett neki a mi elismeré- sünk, talán sértve is érezte volna magát, mert bizonyos erkölcsi „megfizetettséget" látott

Megfizetett tartozás

— Háborus visszaemlékezés. —

Irta: GLÜCK JÓZSEF (Satu-Mare)

1915 öt irtunk. Olcsó volt az emberélet. A nyolcadik osztály padsorai is már nagyon megritkultak. A hiányzókat a tanár ur már em irta be az osztálykönyvbe. Nagyrészük nár be volt sorozva, s ezek szorogva várták a május 15. élt, a bevonulás napját, amikor az érettségi bizonyitvánnyal jelentkezhetnek csapattesteiknél, mint teljes jogu egyévi ön- éntesek, akikből tiszt urak lesznek... ha em jön egy gránát... De ki gondolt akkor az ilyen csekélységekre, amelyek egy-egy szépen induló tiszti karrier derékbetörésére a háboruban oly gyakran robbantak fel!? Az ifjuság lelkes jelszavakkal és soha elnem ér- tető hadicélokkal volt átitatva. A hazáért meghalni édes és dicső, de hiszen nem is halt meg mindenki...

1915 május 15-én az intézet leérettségiz- ette a bevonulókat, s ezek aznap elhagyták a szén iskola kedves falait és ment kiki a maga csapattestéhez.

A kis vézna Grün Bandi is bevonult a honvédezredhez, az önkéntes osztaghoz osz- ották be kiképzésre. Gyorsan multak a ki- képzés hetei, a katonás rendtartás és a gya- korlatozás edzett ifjuvá tették a Grünt, akiről senki sem hitte volna az osztályban, hogy be- sorozzák. A tisztiiskolából a rangelsők között került ki Grün Endre önkéntes tizedes, majd a pótkeretnél néhány heti kiképző altiszti szolgálat után az orosz harctérre induló me- netzászlóaljba osztották be Grün Endre had- apród urat.

Wolhyniában csendes volt a frontszakasz. Kanalas, a szakasz barnabőrü klarinétosa esténkint az árokban, a tüz fénye mellett édes, bus nótákkal szórakoztatta a szakaszt, s odaátról a muszka árokból a balalajka mélységes, fájdalmas emberi érzések melo- diáit sugta a tavaszi szellő szárnyain az ellen- séges rajvonal füleibe. A muszka, az ellenség is érez, hát neki is vannak fájdalmai, vágyai?... Ilyeneken rágódott Grün Endre zászlós ur, amikor a telefonhoz hivta a hadosztály.

Mikor letette a kagyiót, kiadta a paran- csot a felszerelésre. Hajnaltájon megérkeztek az uj csapatok, zöld hajtókás közösök, akik a csendes frontszakasznak ezt a részét átvet- ték a honvédektől: ez volt a parancs...

Másnap estére az orosz offenziva pokla- ban már sulyos veszteségei voltak Grün sza- kaszának. Ő maga eszméletlenül feküdt a kórházvonat ágyán. Egy szilánk furódott a bal bokájába, nagy vérvesztesége volt, amikor hordágyra került, s röviddel a kórházvonaton történt elhelyezése után, Stanislau állomásán elvesztette eszméletét.

Az orvos a sulyos seben kivül tifuszt ál- lapitott meg, s ezért a legközelebbi állomáson letették. Hónapokig nyomta az ágyat, mig vé- gül az erős ifju szervezet győzött.

Felépülése után ezredének pótkereteénél jelentkezett, ahol orvosi felülvizsgálatra utal- ták. A lábseb miatt még bicegő volt a já- rása, de a tifusz is is erősen próbára tette a szivét. Az orvosi lelet értelmében Grün Bandi csak pótkeretnél teljesitendő könnyü irodai szolgálatra volt alkalmas, s igy került be a zászlóalj irodába a segédtiszt mellé, ahol a tiszti ügyek referense lett.

1916-ban egy miniszteri rendelet azokat a hadapródokat és zászlósokat, akiknek nincs meg az érettségi bizonyitványuk, önkéntes őr- mesterekké fokozta le, kötelezvén egyben őket arra, hogy az érettségi vizsgát tegyék le záros határidőn belül. A rendelet értelmé- ben sok száz érettségi előtt bevonult diák ült vissza az iskola padjai közé és 4—6 hét mulva az igen megértő bizottság kiadta ré- szükre az érettségi bizonyitványt. Az uj ma- turusok bevonulván ezredeikhez, visszanyerték előbbeni rangjukat, sőt hadnagyi kinevezésre is felterjesztették őket.

Grün zászlós a tiszti ügyekkel foglalkoz- ván, összeállitotta az ezred zászlósainak név- sorát és csodálkozással látta, hogy az érettségi előtt bevonult Csehy Elemér zászlós nem vette igénybe a miniszter kedvezményét és nem jelentkezett a pótkeretnél a hiány pótlása végett. Csehy Elemér második sebesülését kihevervén, 1917-év elején beosztása végett jelentkezett a parancsnokságnál. Grün nagyon megörült, amikor régi jó iskolapajtását meg- látta és sokáig elbeszélgetett vele. A snájdig Csehi zászlós már sejtette, hogy a rangja körül bajok lesznek, de nem szólt erről semmit. Grün ellenben ismervén ennek a nagy darab embernek az érzékenységét és némi hiuságát, érdeklődni kezdett nála, hogy mi volt az oka hanyagságának, amely most a rangjába kerülhet. Sulyosbitja a helyzetet, hogy még nem történt intézkedés ujabb érettségiztető bizottságok összeállitása körül... A lefokozás nem látszik elkerülhetőnek.

Csehy arca elkomorodott és dermedt szemeiből a kétségbeeset szorongás volt ki- vehető. — Bandi szólt — segits rajtam. Ugy segits azonban, hogy engem le ne fokozza- nak, mert ha a lefokozásom parancsba kerül, én főbelövöm magam!! ..., Nem birnám ki ezt a szégyent!... segits rajtam!...

Grün a tiszti ügyek referense tanácsta- lanul bámult maga elé. Csehi! — szólt — holnapig tünj el. Ne jelentkezz addig, amig nem izenek... Nehogy valami bolondot csi- nálj! Segiteni akarok rajtad, de ki kell agyal- nom a módját!.. Csehy nagy busan távozott el.

Alig távozott el Csehy, amikor az érte

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

volna benne. Hiszen nekünk zsidóknak még dicsérni is óvatosan kell. De most halála után meg kell hajtsuk végtelen nagyrabecsülésünk lobogóját a magyar irodalom nagy halottja előtt.

Amikor a zsidó sajtó-kereszteI

Néhány nappal ezelőtt az erdélyi zsidó sajtó napilapjában egy cikk jelent meg, amelyben dicséri Huberman Bronislav-ot és azt mondja többek között, hogy amig a zsidó müvészek nem tudják merre menjenek, addig ez a vérbeli cseh müvész Tel-Avivban koncertezik. Tekintetettel arra, hogy sajtó-kollégáról van szó, csak annyit vagyunk bátrak megjegyezni, hogy laptársunk tévedett. Nagyot tévedett, mert hiszen a sokatmondó Huberman Bronisláv név, egy zsidó müvészt rejteget. Minden zenemüvészeti lexikon ezt mondja és a valóságban is igy van. Lengyelszármazásu müvész, akinek fehér ingplasztronja alatt, igazi százpercentes zsidó sziv dobog. Jellemző bizonyiték erre, hogy a tel-avivi koncert befejezése után, kinyitatta az összes ajtóit a nagy koncert teremnek és ingyen, a chalucoknak és mindazoknak, akik nem tudtak jegyet váltani, eljátszotta néhány nagysikerü koncert darabját. Elirta magát, különben jól-értesült laptársunk és ugyanebbe a hibába esett a timişoara-i cionista „hivatalos" is.

Azért Huberman Bronislav — dafke — zsidó marad.

Toscanini az aranykönyvben

Az asszimiláció öreg hibája volt, hogy mindenkor meg volt tisztelve, ha egy nem zsidó megveregette nagykegyesen a vállát és „Nagyrabecsüléséről" biztositotta zsidó „barátait". A mai korban ócska fringia lett már ez a régi fényes zsidó békeeszköz, mert nekünk nem kell kegyes vállveregetés. De ha azt látjuk, hogy keresztény polgártársunk becsül bennünket, mint összességet, mint népet, nem mint egyedet, akkor mi is megszoritjuk kezét. Mi, zsidó összesség és tudunk érte hálásak lenni, nagyon hálásak.

Ime, a példa. Toscanini a milanói Scala és new yorki filharmonikusok világhirü dirigense, szembeállott Hitlerrel. Nemcsak a zenében első a világon, hanem van gerince is. Nemcsak zseni, hanem érzőszivü ember is. Toscanini nem akarta egy milanói Beethoven koncert után eldirigálni a fassiszta „Giovinezza" marsot. Most New-Yorkban van Toscanini. Ünneplik, szeretik és becsülik, mint müvészt, mint megértő kulturembert. Azt az embert, aki nem volt hajlandó elmenni Bayreuthba és Berlinbe, mert kidobták a dirigensi székből a zsidót és a tehetségtelen, de náci-érzelmü Wilhelm Furtwänglert állitották helyébe. Toscanini nem hajlandó Hitler országába menni dirigálni. Hiába hivták. Kijelentette, hogy szolidaris a zsidó dirigenssel, akit elcsaptak. Ezzel rendkivül sok uj barátot is szer ett — Amerikában. Most pedig hir jön New-Yorkból. Az ottani cionista szervezet elismerését és mélységes háláját fejezi ki a nagy dirigensnek és bejelentette neki, hogy a Zsidó Nemzeti Alap Aranykönyvébe vezetik be nevét, örök emlékezésül. Egyszerü és felemelő ünnepség volt ez alkalomból az Astor szállóban. Toscanini az üdvözlésekre csak ennyit mondott: Az én müvészi szivem tud tisztelni és értékelni . . .

Adócenzus és levágott libanyak

A retrograd irányzat minden vonalon tort ül. Most aktuális a legtöbb erdélyi hitközségben az alapszabálymódositás. Mi magunk is azt valljuk és számtalanszor hirdettük, hogy a legtöbb hitközség alapszabálya idejétmult rossz és elégtelen. Uj kell, ami megfeleljen a mai idők követelményének. És ezzel kapcsolatban is hirt kell adjunk egy megmozdulásról, amelynek minden hitközségben akadnak szószólói. Amig a régi, bevált és meghagyandó elv az, hogy aki hitközségi adót fizet, annak legyen aktiv és passziv szavazati joga; addig az uj metódus hirdetői a levágott libanyakkal akarják a szavazati jogot biztositani. Arról még nem tudunk, hogy esetleg volnának olyanok, akik plurális választójogot is megszeretnék valósitani ennek alapjan. Valahogy ugy; ahány libanyak, vagy csirkeláb, annyi szavazatra ad jogot minden egyes hitközségi tagnak. Egyszóval: aki 10.000 lei adót fizet, azt esetleg megtürik, de aki 40 libát vágat egy szezonban, mert szereti a libamájat, annak minden tekintetben megvan a joga ahoz, hogy hangja sőt a sok máj folytán *erős* beleszolása legyen a hitközség ügymenetébe. Ez egy ugynevezett liba-pártot fog életrehivni és már lelki[szem]eink előtt látjuk az egyes nagygyomru [c]hakohlt, aki imigyen fogja lehurrogni az e[lő]zéket: Ön beszél, aki alig vágatott 17 lib[át egy] szezonban, mit tudja maga mi az, amit ne[kem] kell meg ennem a zsidóságunkért. 94 libát [kell hogy] elpusztitsak egy-egy szezonban hogy *hang*[om] leg ek a gyülekezetben. Csodás perspek[tiva]. A zajlél, vszajvék fognak uralkodni azok f[elett], akiknek diétát irt elő az orvos, Karlsba[d]. Egy rituális kannibálizmus fog életrek[elni] kissé pápua izü alapszabályreformban, csak nem akadnak mindenütt józanok s reméljük, hogy bőven akadnak majd akik kinevetik és lehetetlenné teszik, h[ogy] egy — elvágott vagy töltött libanyak — gyen irányadó egy h i t k ö z s é g b[első] életében.

— A kanadai zsidó konferencia a német menekültekért. Toronto. A [ka]nadai zsidóság kongresszusa, amely a napok[ban] ülésezett Torontoban rendkivül figyelemrem[éltó] munkaprogramot dolgozott ki. Mindeneke[lőtt] elhatározták, hogy az ez évben összeülő zs[idó] vilagkongresszuson a kanadai zsidóság kép[vi]seletében megjelennek. Elhatározták továb[bá], hogy támogatják a palesztinai épitőmunkát, tiltakoztak a zsidó bevándorlások korlátoz[ása] ellen. A kongresszus nagy lelkesedéssel [fo]gadta el azt a határozatot, hogy a kongre[s]szus vezetősége közli a kanadai kormánny[al], hogy a kanadai zsidóság felelősséget válla[l a] német menekültek bevándorlásáért és gar[an]tálja eltartásukat, illetve elhelyezésüket, a[nél]kül, hogy az ország terhére lennének. E[lha]tározták, hogy 250.000 dollár segélyala[pot] teremtenek erre a célra. A konferencián [2..] delegátus vett részt. Toronto polgármeste[re] Stewart és a kerületi kormány reprezentán[sai] is megjelentek a konferencián, amelyet me[le]gen ünnepeltek.

— 412 zsidó orvos volt kénytel[en] eddig elhagyni Németországot. A berl[ini] „Das Aerztenblatt" jelentése szerint 1933 évb[en] összesen 412 zsidó orvos hagyta el az ors[zá]got, miből 284 Berlinre esik. 117 orvos P[a]lesztinába, 25 Franciaországba, 22 Angliáb[a], 13 Svájcba, 13 Olasz- vagy Spanyolországb[a], 11 Austriába, Csehszlovákiába és Lengyel[or]szágba és 9 Északeurópába emigrált.

komolyan aggódó és sorsán töprengő Grün zászlóshoz Sipos őrmester lép be és jelenti, hogy a Rendeleti Közlöny friss száma megérkezett. Tegye le az asztalomra őrmester és hagyjon magamra, — mondta a zászlós.

Mit tegyek ennek a fiunak az érdekében kérdezte önmagától többször egymásután. Több mint egy órát meditált magában, amikor gépiesen kezébe vette a Rendeleti Közlönyt és lapozgatni kezdett benne. A miniszter értesiti a pótkeretek parancsnokságait hogy május hónapban a közoktatásügyi miniszterrel karöltve ismét összeállitják a hadiérettségiztető bizottságokat avégből, hogy mindazok a vitéz tisztjelöltek, akiknek módjukban nem volt, — megszerezhessék az érettségi bizonyitványt. Egyebekben a rendelet végrehajtása ugyanugy történik, mint az elmult évben. Tehát feltételes lefokozás . . . mondja Grün. Ezt nem igy fogjuk csinálni . . . Csehyt a transzportból ki fogom felejteni . . . ő nem lesz benne a parancsban a lefokozottak között. Csehy a napiparancsban külön fog szerepelni lefokozás nélkül. A lefokozást elfogom felejteni . . . és részére hat heti tanulmányi szabadságot fog a parancsnok engedélyezni valamely egyetemi városba . . . igy azt fogják hinni, hogy jogász.

Igy képzelte Grün zászlós, de a szemfüles segédtisztnek feltünt a dolog. Amikor a parancs javaslati könyv elébe került és a Csehyre vonatkozó szakaszt elolvasta, magához szólitotta Grünt, aki nagyon megijedt. Tudta előre, hogy miről lesz szó.

Grün zászlós leplezetlenül feltárta a helyzetet a segédtiszt előtt, aki nem mulasztván el kemény katonához illően a megszeppent zászlóst jól összeszidni, magában belül megértő mosollyal kisérve a turpisságot, bevitte a parancsjavaslati könyvet az ezredes urhoz, aki azt szó nélkül aláirta.

Csehy a városban tudomást szerezve a napiparancs tartalmáról, másnap reggel lélekszakadva rohant fel bajtársához, hogy megszoritsa a kezét azért a nemes gesztusért, amely számára a jövőjével, a boldogságával volt egyenlő. — Csehy sirt és örök hálát igért Grünnek.

•

Elült a fegyverek zaja, de a dermedtségből még nem olvadtak fel az emberek. Belső, társadalmi viharok dultak, az összeomlásnak, a pusztulásnak a bünbakjait keresték azok, akiknek nem volt elég a négyévi öldöklés. A megszálló csapatok nyomán rendfenntartó katonai osztagok érkeztek M. városkába. A katonai osztag parancsnoka egy főhadnagy volt, aki teljes mértékben megfelelt hivatásának, ugy, hogy a városka minden zavaró incidens nélkül élte át a vesztes háboruval és az ezt követő eseményekkel járó nehéz időket. Az ország belsejében vérfagyasztó események játszódtak le. Különitményeknek nevezték azokat az alakulatokat, amelyek a dermedt ország minden hatalmát a kezükben tartották. Parancsnokaik élet és halál felett korlátlanul rendelkeztek és nem volt erő a megfékezésükre. A hadviselt sokgyermekes családapák, s a háboruból alig hazatért ifjak százai szenvedték át a különitmények borzalmait, csak azért, mert zsidók. Hazájukért megszenvedett, ártatlan embereket hurcoltak kinpadra, mert a kommunisták között zsidó születésü emberek is voltak.

M. városkában hire járta, hogy különitményi csapatok jönnek, zsidó kommunisták megrendszabályozása végett. Ez a hir a különben igen békés városka lakosságát aggodalommal töltötte el. Ha volt ott kommunista, az már régen kereket oldott, nem volt ott szükség büntető expedicióra, békességben éltek ott az emberek, a rendfenntartó osztag főhadnagya pedig éber figyelemmel őrköd[ött] a lakosság biztonságán.

A főhadnagy éppen ebédjénél ült, amik[or] arról értesült, hogy egy különitmény von[aton] már M. város felé közeledik. Azonnal o[tt]hagyta az ebédet és kiadta embereinek a p[a]rancsot, hogy fogjanak fegyvert, vigyék a gé[ppus]kákat, s őket municióval ellátva, a vas[uti] állomás felé vonult. Alig pár percnyi várak[o]zás után berobogott a különitmény. A vonat[ot] a főhadnagy embereivel körülzárta. A gé[ppus]kák fegyverek torkai lövésre készen meredtek [az] érkezők felé. A főhadnagy a még mozgásb[an] lévő vonat parancsnokának harsány hang[on] kiáltott oda, hogy: „ne kiséreljétek meg a k[i]szállást, mert belétek lövetek, fel a kezzekkel!"

A különitmény parancsnoka a nem vá[rt] fogadtatásra, meglepetten tett eleget a felh[i]vásnak, annál is inkább, mert a lövésre kés[z] osztag pillanatok alatt megsemmisithette vol[na] készületlen embereit.

A városka lakossága, különösen a remeg[ő] zsidóság kitörő örömmel fogadta a történteke[t]. Buzgó fohásszal köszönték meg Istennek az[t a] kegyét, hogy oltalmukra ily nemes lelkü e[m]bert rendelt hozzájuk.

Az állomásról a város felé visszamen[e]telő osztag parancsnoka elé kivonult a városk[a] lakossága, hogy meleg kézszoritással juttass[a] kifejezésre háláját vele szemben. A zsidók kü[l]döttségét a városka rabbija vezette, aki könnye[k] között mondotta el az áldást: „Áldott lé[gy] Izrael megmentője, áldott legyen általad minde[n] ivadékod".

Majd, mikor a rabbi a zsidóság gazda[g] ajándékát akarta a főhadnagynak átnyujtan[i], Csehy — mert ő volt, — elháritotta magáró[l] a figyelmet. Szót sem érdemel az egész, rabb[i] ur, nem jár ezért köszönet. Tartoztam vel[e] annak a fajnak, melynek egy fia valaha a[z] életemet mentette meg.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

HIREK

„Népünk" cikkeinek utánnyomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5694

Péntek: Adar 1, február 16.
Szombat: Adar 2, február 17.
Heti szidra: תרומה
Heti háftóra: וה׳ נתן

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 5.30
gyertyagyujtás 5.35
Istentisztelet kezdete 5.45
Szombat befejezése 6.45

—

A mizrachista chaluc

Irta: Ignátz Basch (Tacovo)

Ha mindennapi exisztenciánk gondjainak sulyos terhe alatt egy kis lelki pihenésre töreke dünk, ha egy kis vigaszt, melegséget és biztató lendületet akarunk kapni, akkor zsidó ifjuságunkra kell gondolnunk, arra a zsidó ifjuságra, amely a tradició szent ösvényén a Mizrachi zászlaja alatt halad, a mizrachista chalucra. És valóban ez a gondolat és ez a valóság a legnagyobb elégtétel lehet számunkra, mert testet öltve látjuk vágyain kat, munkánkat és népünk lelki és strukturális ujjászületését

Akinek módjában van a mi chalucainkkal közelebbről megismerkedni, az be fogja ismerni, hogy büszkeségünk indokolt. Anélkül, hogy tulzásba esnék, kijelenthetem, hogy már pusztán egy rövid szóváltás is mély nyomokat hagy maga után. Mert ha képzeletünkben egy magas szinvonalon álló ifjuság lelki és szellemi konturjait képesek is vagyunk körvonalozni, sohasem lehet ez oly tökéletes, mint amelyet egy mizrachista chaluc a valóságban képvisel.

A mizrachista ifju a Tóra és tradició, a vallás és tudomány, a tárgyi és logikai ismeretek alapos ismeretével rendelkezik, amelyet kiegészit egy elmélyült hit, Hit a zsidó történelemben, hit a vallásban és hit az ujjászülető zsidó országban. Az az ifjuság ez, amely a legbiztosabb garancia arra, hogy a Tóra w'Avoda ideális jelszava keresztül lesz vive a gyakorlatban is. Olyan ifjuság, amely a történelem legsulyosabb szakaszában nőtt fel olyan időkben, amidőn gyilkos harc folyik nemzetünk és vallásunk ellen, és ők minden veszély és megalázás ellenére, büszkén haladnak a zsidó vallás és zsidó zemzetiség utján, dacolva minden akadállyal és viharral.

Ha pedig párhuzamot vonunk az asszimiláns galuthi-ifjuság és az életerős chaluc-ifjuság között, akkor örömünk mellett a szomoruság is keresztül hatol szivünkön. Mert, amig egyrészről az eleven életet, a fejlődést, a jövőt reprezentáló chaluc-ifjuságot látjuk, ugyanakkor másrészről a galuth-mentalitásu ifjuság talajtalanságát, dekadenciáját, pusztulását és vergődését kell megállapitanunk.

Hinnünk kell azonban abban, hogy a zsidó nép azon rétege is, amely ma még szkeptikusan itéli meg mozgalmunkat, egy napon belátásra ébred és kitisztul előtte utjainak hamis valósága. Reméljük, hogy előbb vagy utóbb, a vallásos zsidóság zászlónk alatt fog egyesülni, mert már ma is tapasztalható, hogy a mizrachismus eszméi mind szélesebb zsidó talajban vernek gyökeret és a fejlődés iránya arra mutat, hogy ez a tendencia még erősödni fog.

Végül, mindaddig, mig olyan chaluc-ifjuséggal rendelkezünk, amely hősies elszántsággal halad az országépités sulyos akadályokkal teli utjain és heroikus erőfeszitéssel küzd le minden ellenállást, nincs okunk a csüggedésre és boldog szivvel, felemelt fejjel bizhatunk abban, hogy céljaink megvalósulnak és beteljesülést nyernek.

—

— Belz és Munkács kibékül. Amint a munkácsi lapok hozzák, a 16 éve folyó nagy ellenségeskedés után, végre békére van kilátás a két ellenfél között. A munkácsi és belzi rabbicsalád sulyos ellentétei után, most rövidesen békekötésre kerül a sor. Már hetek óta tartanak a béketárgyalások Mordche Rubin sátoraljaujhelyi főrabbi elnökletével és remélhető, hogy ez a sok anyagi és erkölcsi áldozattal járó nagy harc végre megszünik és nem lesz állandó baj okozója a két nagy rabbinak örök ellenségeskedése.

— A német lapok a nemrég elhunyt Haber profeszorról. Néhány kivétellel az összes német lapok elismerik a nemrég elhunyt Fritz Haber menekült zsidó profeszor tudományos kisérleteit. Az egyik lap többek között a következőket irja: „A háboru alatt Németország nagyon sokat köszönhetett Haber profeszornak. Egy esetleges gázháboruban, inkább egy gáz elleni háboruban csakis ez a „menekült zsidó" tanitása és utmutatása alapján menekülhet meg Németország a teljes megsemmisüléstől."

— Egy ruszinszkói szocialista ujság éles támadása a zsidók ellen. A Podk. ruszi szoc. dem. párt csehnyelvü hivatalos lapjában az Ungváron megjelenő „Hlas Vychodu" ban egy Matura nevü cseh szocialista, rágalmaktól és sértő ócsárolásoktól hemzsegő cikket ir a podk. ruszi zsidókról, melynek tónusa hitlerék zsidóellenes rágalmait is felülmulja. A cikkiró többek között azt irja: „A podk. ruszi zsidók utálják a fizikai munkát, nem engedik ki a karmaikból a kereskedelmet és a pénzükkel uralkodnak a lakosságon. A csődök mindennapos jelenségek itt és az ilyen mentalitás nyomot hagy a zsidó gyermek gondolkodásán és becsületességén is. A zsidó egyáltalában nem érzik a krizist, sem a lakáshiányt, mert nincs olyan zsidó család, amelynek legalább kétszobás lakása nem volna. — A zsidók különben is piszkos népség, férgesek és még a felnőtt leányok feje is tisztátalan. A zsidó anya nem törődik a gyermekével és még kevésbbé az apa...." Ilyen és ehez hasonló tónusban és stilusban irnak a „Hlas Vychodu"-ban az itteni szoc. dem. párt. hivatalos lapjában. Mit szólnak ehez, szocialistaveleitásu zsidóink és a szocialisták felé graviláló cionistáink?

— »Fekete-könyv« a németországi zsidóság helyzetéről. *Páris.* — Hitler egy éves uralmának évfordulójára a párisi Comité des Délégations Juives egy emlékiratot adott ki, amely a németországi zsidóság helyzetével foglalkozik. A német nyelven megjelent emlékirat, amelyet rövidesen követni fog a francia és angol kiadás is, a következő cimmel hagyta el a sajtót: „Fekete könyv. Tények és dokumentumok. A németországi zsidóság helyzete 1933 ban." Az emlékirat 540 oldal terjedelmü.

— Hogyan osztotta széjjel a Zsidó Nemzeti Alap a Wadi Chawarith földeket? *Jeruzsálem.* A Keren Kajemeth kuratoriuma a Wadi Chawarith-i rendkivül értékes földeket a következőkép osztotta széjjel: 1. Munkástelepülés: 547 család számára 10.000 dunam, amelyből a Poale Mizrachi 1260 dunamot, a jemeniták 900 dunamot és a volt legionárusok 1650 dunámot kaptak. 2. Középosztály települése: 7000 dunam, amelyből többek között a Mizrachi 600 dunamot, az általános cionisták 735 dunamot és az orosz cionisták 1840 dunamot kaptak. Ezenkivül felosztotta a K. K. L. azt a földterületet is, amelyet 1930 ban a beduinok szállitak meg és csak 1933 juniusában hagytak el. Hivatalos kimutatás szerint összesen 23 000 dunam föld került szétosztásra, amelyből a munkástelepülések 12.000 és a középosztály települései 11.000 dunamot kaptak.

— Figyelem! A bucureşti-i elismert Groszman féle kóser vendéglő volt tulajdonosa *Constanţaban, Str. Traian 15 alatt kóser vendéglőt nyitott.*

— Amikor az antiszemitából — filoszemita lesz. Varsó mellett egy kis mezővárosában az egyik katholikus pap hires volt az antiszemitizmusáról. A közelmultban egy kirándulást tett Palesztinában, ahol teljesen átalakult, ugyannyira, hogy mire hazajött, filoszemita lett belőle. Egy levelében, melyet a Cionista Szervezet Központjához intézett kérte, hogy küldjenek neki cionista irodalmi müveket és, hogy rendezni fog a Keren Kajemet javára egy előadást, amelyen a palesztinai élményeiről fog beszámolni.

— A gyorskezü hitves. A napokban különös és a zsidóknál szokatlan családi tragédia játszódott le Ungváron. Egy Moskovits Henrik nevü szegény munkanélküli szabócska a napokban résztvett a „Chevra Misnájoth" bankettjén, amely csak a késő éjjeli órákban ért véget. Egykor spiccesen tért haza és lábujjhegyen igyekezett elérni ágyát, nehogy felébressze harapóstermészetü oldalbordáját. De a szegényember elfelejtette, hogy a mithologiai sárkányok éberségét sem lehetett kijátszani, mert alig lépett be a gyérvilágitásu szobába, az asszony felkapta a tüzhelyről a hatalmas lugos fazékot és szitkozódások közepette tetőtől talpig leforrázta szerencsétlen urát. Midőn aztán látta leforrázott férjét kinjaiban fetrengeni, megbánta tettét, a mentőkért telefonált, akik a leforrázott testü férfit a kórházba vitték. A gyorskezü hitves most igen gyengéd a férjéhez és a leggondosabb ápolásban részesiti.

— Az olasz sajtó Goebbels ellen. *Róma.* A „Tribuna" olasz napilap foglalkozik a német viszonyokkal, különösen pedig a fajteoria alapján üldözött német zsidóság kérdésével, akiket megfosztottak faji hovatartozandóságuk miatt összes polgári jogaiktól. A cikk irója, prof. Roberto Bacchis élesen támadja Goebbels propaganda miniszterét és megállapitja, hogy a német zsidóság a világháboru alatt arányatlanul nagy véráldozatot hozott a német frontokon. Méltánytalannak tartja, hogy a zsidó ügyvédeket és intelektueleket elüzik állásaikból azon a cimen, hogy tulsulyban vannak az árja értelmiséggel szemben és kiszoritják őket a közéletből. Ez nem felel meg a valóságnak, mert a nemzetiszociálisták ugy hamisitják meg a tényeket, hogy csak a nagyvárosok statisztikáit veszik alapul, de országosan nem veszik tekintetbe a tényállást. Prof. Roberto Bacchis azzal fejezi be fejtegetéseit, hogy nehezen értheti meg a kulturvilág azt, hogy egy fajhoz tartozó 600.000 lélek, amely 6 Nobel dijat szerzett eddig Németországnak, veszélyt jelentene egy 60 milliós nép számára, amint azt a Hitler fajteoretikusai állitják.

— Amerika harcol a horogkereszt ellen. *Washington.* — A nemzetiszociálisták izgató propagandája Amerikában olyan széles méreteket öltött, amely már veszélyezteti az állam rendjét is, állapitotta meg az amerikai emigrációs ügyosztály elnöksége, Samuel Dickstein elnöklete alatt. A bizottság leszögezte, hogy az USA ban élő német horogkereszteseket a német birodalmi kormány finanszirozza. Dickstein elnök megállapitja, hogy a nácik Amerikában katonailag szervezett aparátust tartanak fenn, titkosrendőrséggel rendelkeznek és összeesküvést szőnek az amerikai államérdekek ellen. A németek jelenlegi tevékenysége az 1915 ös évekre emlékeztett, amidőn Németország szintén kémhálózattal vette körül Amerikát és titkos propagandát folytatott az akkori Németország ellenségei ellen. A bizottság elnöksége végül a legsulyosabb redszabályok életbelépetését követeli a német nemzetiszocialista propaganda ellen. Tyding szenátor határozati javaslatot nyujt be, amelyben Roosevelt elnököt felkéri, hogy *demarsot* i tézzen a német kormányhoz a zsidó polgárság üldözése ellen. Az egész amerikai kö vélemény energikus intézkedéseket vár a kormánytól a német rendszerrel szemben.

Fertőzéstől óvja bőrét táplálja Szt. László fertőtlenitő toalett szappan

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

A zsidóságnak el kell juttatni a palesztinai peticiót a román kormányhoz!

Goldstein József, Telaviv.

— Palesztinai levél —

1.

Nagy örömmel olvastam a sajtóban és levelekben az erdélyi Mizráchi-konferencia lefolyását. A konferencia által hozott határozatok mély megértésről és tiszta cionista lelkiismeretről tanuskodnak. Eldobták a „Tóra v' avoda" jelszót, amely csak álarc a marxista vigyor mögött. A konferencia támogatja Farbstein és Rav Fischmann irányát... követeli a Hisztád uttal kötött Heszkém felbontását... De, — fájdalom mégis van egy „De" — két fontos határozat hiányzik, amelyek teljesen megfelelnek, annak a cionista szellemnek, amely a konferencián uralkodott és a mai helyzetben a legaktuálisabbak: utasítani a sigheti központot (a palesztinai központ semmiképen nem lesz erre rávehető) hogy tárgyalásokat kezdjen a „Nemzeti munkás-szervezet" alapító bizottságával, az erdélyi Mizrachi csatlakozásáról. A csatlakozás feltételeiben könnyen keresztül lehet vinni, hogy *a Peszáchkor megalakitandó „Hisztádrut Leumit" alapszabályaiban intézményesen biztositva legyen a valtási követelmények száz-százalékos respektálása.* Pillanatnyilag, talán még ennél is aktuálisabb lett volna a másik hiányzó határozat: *támogatni — minden rendelkezésre álló erővel támogatni — a zsidó-peticiót!* A lengyelországi Mizrachi-konferencia elhatározta a peticiót támogatását: lépjetek Ti is nyomdokaikba!

2.

A zsidó nép feje fölött vészes fellegek tornyosulnak. Népünk törzsének egyik legszebb ágára, a németországi zsidókra csapott le az antiszemitizmus véres baltája. A lengyelországi elviselhetetlen zsidónyomor napról-napra borzasztóbb méreteket öltt. A zsidó öngyilkosságok mindennapos jelenséggé váltak. Az egész világon véres hullámokat vet az antiszemita mozgalom ijesztő terjedése.

A zsidóság tekintete az ősujháza, az *egyetlen menedék:* Erec Jiszráél felé van irányitva: Erec Jiszráél felé, amelyet, nekünk ígértek a Balfour-deklarációban, a békeszerződésben és a mandátumban. Erec Jiszráél fele, amelyért a Zsidó Légió hős katonái vérüket ontották a világháboruban; amelyért Anglia javára kémkedtek a tragikus végű Ahronsonok. (Ahronsonék nélkül sohasem törtük volna meg a törökök déli frontját — mondotta Allenby!) És amelyért az amerikai zsidóság támogatását adta az antantnak!

És Erec Jiszráélben a szószegő Anglia egy olyan rezsimet vezetett be, amely minden erejét a zsidó kolonizáció megakadályozására fordítja. Ez a rezsim az állami földeket a mandátum világos rendelkezése dacára, nem nekünk, hanem az araboknak adta; 12 év alatt négy pogromot rendezett, (ami még Oroszországban is rekordszámba ment volna); a Zsidó Légiót lefegyverelte, a Jisuvot védtelenül hagyva. Ez a kormányrendszer a 18 százaléknyi zsidótól veszi be az adók 50 százalékát, hogy azután ebből a pénzből tartsa fenn az arab iskolákat, korházakat, vallási intézményeket, cserkészcsoportokat stb. Ugyanakkor a mi intézményeink fenntartására az egész világot végig kell kolduljuk. Az arab főmufinak az angol kormány adja a fizetést. Rav Kuk (l hávdil) fizetésére egy külön belső adót kell szedjen a Kehillá!

Az angol kormány leszakitotta országunk $^2/_3$ részét. Ma Transzjordánia a világnak *egyetlen* olyan országa, ahová zsidó nem teheti lábát. A zsidó energia és áldozatkészség erejével fellendített zsidó haza kapuit bezárták a szerencsétlen üldözött fiaik elől és ugyanakkor szélesre tárták a pusztai beduinok előtt.

És kulminációs pontját érte el a palesztinai kormány mandátum-szegő és zsidóellenes rendszere a zsidó hazában rendezett zsidó-vadaszatokban és zsidó kiutasitásokban!

A zsidóság aktiv — nemcsak papiron megfogalmazott — tiltakozó offenzivája el kell seperje helyéről a mai palesztinai kormány-rendszert és helyébe egy kolonizációs rezsimet kell állitson, amely megfeleljen feladatának: a zsidó kolonizáció elősegitésének.

3.

Bizonyos, hogy, amint az egész világ zsidó tömegei, ugy az öntudatos erdélyi zsidóság is minden erejét latba fogja vetni a petició-mozgalom győzelemre juttatásáért. A petició mozgalom nem párt ügy, hanem lét vagy nemlét kérdés a zsidó nép számára. Ha most nem feszitjük meg minden erőnket, akkor rövidesen *a palesztinai arab állam* tényével fog kelleni szembenézzünk.

A mozgalom a szorosan vett „peticion" kivül, amely egy az angol kormány ellen irányuló és az egész világ lelkiismeretére apelláló *vádirat* tömeges aláirásából áll még az aláirást megelőző, kisérő és befejező népgyülések, felvonulások, sajtókampány és más demonstrativ jellegü rendezvények hálózatából tevődik össze. A petició demonstrációk nélkül csak egy papirrongy, amit a papirkosárba dobnak. A tüntetések kell megadják a petició aláhuzását, fontosságát.

Maga a szorosan vett petició 4 különböző iratra oszlik. Az erdélyi zsidóság esetében a következőkre: 1. A román kormányhoz intézett kollektiv petició, amely főképen rámutat a román kormány által is garantált mandátum szerződés megszegésére; ezt állampolgárságnélküliek kivételével minden zsidó (18 éven felüli nő vagy férfi) alá kell irja. 2. A román kormányhoz intézett individuális, személyes petició; ezt olyanoknak kell aláirni, akik ki akarnak vándorolni Erec Iszráélba, de az angol kormány intézkedései miatt nem tudnak. 3. Az angol parlamenthez intézett kollektiv petició és 4. az angol királyhoz intézett egyéni petició; ezeket minden zsidó kivétel nélkül alá kell irja.

Bizonyosra vehető, hogy a marxista „cionisták", akik a Cionista Világszervezet vezetését förtelmes vérvád utján ragadták magukhoz, angol kormánynak tett ügynöki szolgálataik sorát még eggyel fogják szaporitani: minden erejükkel igyekezni fognak megakadályozni a petició mozgalom győzelmét. Meg fogják kisérelni kezüket a szenvedésektől vonagló zsidó nép szájára tapasztani.

De az is bizonyos, hogy a zsidó nép utolsó erejének megfeszitésével, kétségbeesett elszántságának energiájával le fogja tépni a fojtogató kezet és az ocsmány eszközökkel felkerült „vezetők" feje fölött fog elharsani a zsidó nép ellenállhatatlan erejü, diadalmas és követelő kiáltása: a petició.

Zsidó élet a braşovi hitközségek intézményeiben

A braşovi izr. hitközség alapszabályait a kultuszminisztérium nemrégiben hagyta jóvá és a hitközség jelenlegi vezetőségének megválasztása már az uj alapszabályok szerint történt. A választói közgyülés dr. Vámos Nándor ügyvéd elnöklete alatt folyt le. A hitközség 32 tagból álló tanácsának megválasztása után, a szükebb előljáróság a következőkép alakult meg: Elnök: Szegő Árpád, Chewra Kadischa elnöke: Sziklás József, alelnök: Kántor Miksa, pénzügyi előljáró: Bernhard Albert, templombizottság elnöke: Deutsch Ármin, jótékonysági bizottság: dr. Fischer Béla, ügyész: dr. Vámos Nándor, pénztárnok: Fehér Albert, gazda: Kertész Henrick. A megválasztott vezetőséget *dr. Deutsch* Ernő főrabbi üdvözölte magas szárnyalásu beszédben, rámutatva a hitközségnek a multban kifejtett áldásos tevékenységére, amely most a rendkivüli idők folytán, még fokozottabb mértékben igényli a hitközség uj vezetőségének lelkes munkásságát az intézmények érdekében. Sikeres munkát kiván az egyhangulag megválasztott vezetőségnek.

Lelkes ünneplésben részesült *Szegő* Árpád az ujjonan megválasztott hitközségi elnök, akit 70. születésnapja alkalmával az összes testületek üdvözöltek, a közjóért kifejtett több éves munkásságáért. Az elnök meghatott szavakban válaszolt a testületek üdvözlésére.

A hitközség előljárósága legutóbb már foglalkozott a zárszámadás és a jövőbeni költségelőirányzat tételeivel és intézményeinek még fokozottabb erősitését határozta el. A hitközségnek számos intézménye van. A Chewra Kadischán kivül *egy elemi iskola fölött is rendelkezik, amelyet az orth. izr. hitközséggel és támogatása mellett nagy áldozatkészséggel teljes egyetértésben tart fenn.*

Nagy sulyt helyez a hitközség a zsidó szociális intézmények támogatására. A Nőegylet vezetése alatt aggokmenházát, árvaházat és az Ose támogatásával Népkonyhát tart fenn.

Steckli Arthur igazgatóné vezetése alatt álló OSE más irányu áldásos zsidó tevékenységet is fejt ki. Nagyrészt az Osébe tömörült hölgyek szeretetteljes gondoskodásának köszönhető, hogy Braşovban az inségben lévő zsidó szegények állandó támogatásban részesülnek.

* * *

A brasovi orth. zsidó hitközség, Sole Izidor elnök és *Weisz* Adolf hitk. alelnök fáradhatatlan irányitása mellett alakitotta át a közelmultban rituális fürdőjét. Dacára gyönyörü templomának felépitéséből származó adósságainak, költségeket nem kimélve, a modern igényeknek megfelelően nagyobbotta meg a hitközségi rituális fürdőt, amellyel lehetővé tette hogy ez a braşovi zsidóság népfürdőjévé válhasson. A hitk. vezetősége figyelemre méltó szociális ujitást is bevezetett a rituális fürdő átalakitásával egyidejüleg. A hétnek egy meghatározott napján ingyen fürdőt nyujt a szegény zsidó gyermekek számára, amely által a rituális fürdő a braşovi zsidóság egyik igen értékes higiénikus közegészségügyi intézményévé alakult át. — Az Ose hölgyek hetenként saját kezüleg fürdetik az apró fiu és leány-gyermekeket és az általuk fizetett borbély le is nyirja valamennyit. Ilyenkor vidám gyermekkacagástól hangos a hitközség fajenszbazinja és elégedett gyermeksereg lubickol a jótékony hatásu meleg fürdővizben. — Amig másutt elnéptelenedik a rituális fürdő és mindinkább kevesebb látogatója van, addig a braşovi orth. hitközség szociális ujitása rendkivül népszerüsitette a zsidóság ezen vallásos intézményét és még azok is felkeresik, akik egyébként távoltartották magukat eddig a rituális fürdő látogatásától.

10.000 leit ér az Ön véleménye!

UJ DIANA PÁLYÁZAT

Az első DIANA sósborszesz-pályázatra beérkezett 24 legjobb pályamunka e napokban művészi kivitelü füzetben a nagyközönség rendelkezésére áll minden **DIANA** sósborszesz elárusitóhelyen, gyógyszertárban, drogériában, ujságok kiadóhivatalában stb. Kivánságára a **DIANA** r.-t. Timişoara, bárkinek postán megküldi a füzetet.

Az uj közönség-pályázat feladata: Találja el a zsüri döntését: Melyik az a négy pályamunka, melyet a zsüri legjobbnak talált és milyen a sorrendjük? Azok között, akik a zsüri döntését eltalálják, vagy azt legjobban megközelitik, dijakat osztunk ki és pedig:

I. dij: **10.000** lei
II., III. és IV dij egyenként **1000—1000** lei
V., VI., VII, VIII., IX. és X. dij egyenként **500—500** lei
ezenkivül **50** vigaszdij!

Vágja ki az alanti szelvényt és küldje be egy **DIANA** sósborszesz használati utasitással cimünkre:

DIANA r.-t. Timişoara

A beküldés határideje: 1934 március 10. — Mindkét pályázat végleges eredményét 1934 március 31-én közöljük.

No. 39. Itt levágandó és a fenti cimre beküldendő.

Szelvény a második DIANA közönségpályázathoz:

Véleményem szerint a zsüri a következő pályamunkáknak itélte oda:

Az I, dijat a _____sz. munkának
A II. dijat a _____sz. munkának
A III. dijat a _____sz. munkának
A IV. dijat a _____sz. munkának

A beküldő neve: _____
foglalkozása: _____
pontos cime: _____

Minden adatot tintával, nyomtatott betükkel kérünk beirni. Egy pályázó több véleménnyel is részt vehet, de mindegyikhez egy külön **DIANA** használati utasitás csatolandó. Több azonos pályázatnál sorshuzás dönt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Egyesületi hirek

Wizo estély Valea-lui-Mihai-on. Néhány nappal ezelőtt nagysikerü estélyt tartott a valea-lui mihaii Wizo, amely alig néhány hónapja kezdte el müködését és már is igen szép munkát végzett a cionista munka érdekében. A szervezet elnöknője Dr. Bálint Sándorné korábban nem vett részt az ujjáépitési munkában, most azonban teljes szivvel lélekkel dolgozik a Wizo érdekében és rövid időn belül sikerült több mint 70 asszonyt és leányt beszervezni az egyesületbe. Az estélyen Leitner Zoltán, lapunk felelős szerkesztője tartott nagyszabásu előadást. A nagyszámu közönség élénk figyelemmel hallgatta az előadót, aki az asszimiláció csődjéről, a zsidó reneszansz mozgalom térhódításról, a világszerte megnyilvánuló antiszemita tendenciáról frappáns hasonlatokkal füszerezett beszédben győzte meg a hallgatóságot, az uj Palesztina felépitésének szükségéről. A hallgatóság lelkesen ünnepelte Leitner Zoltánt és a késő éjszakai órákig maradt együtt. Az estélynek erkölcsi sikeren kivül, nagy anyagi eredménye is volt, amelyet teljes összegben a K. K. L. javára utaltak ki.

Az **oradeai WIZO** és a Hanoar Hacioni, f. hó 18-án 5 órai kezdettel Trumpeldor gyászünnepélyt rendeznek a Ker. Csarnokban. Érdeklődőket szivesen lát a Rendezőség.

MOZI

Filmpalace;

Péntektől: Vörös ördög. Clara Bow-al a főszerepben.

—

Teatrul Heyman Szinkör:

Péntektől: Jessica a gettó lánya. Világszenzáció! Irenne Dunne a főszerepben. — A „Mellék ucca" világsikere óta, amelyet az elmult ősz folyamán a Heyman Szinkör mutatott be, fölösleges bemutatni az olvasóközönségnek Irenne Dunne-t. Most egy ujabb nagyszerü alakitásáról kapunk hirt: „A gettó lányá"-ról, amelyben Jessicának egy üldözött zsidó leányának törékeny alakját rajzolja meg azzal a melegséggel és közvetlenséggel, amely csak nagyon kevés müvésznek adatott meg. Erre a szerepre nem is szemelhetett volna ki az „Universal" filmgyár alkalmasabb szereplőt Irenne Dunne-nél, akinek anyai ágon zsidó vér csörgedez ereiben.

Városi hirdetmények

Oradeai város mérnöki hivatala 37531/1933 sz. a. árlejtést hirdet a Vlahuta és Ciorogariu uccákon, valamint a Ferdinand király köruton szükséges 1000 m² aszfaltjavitási munkálatoknak 204 600 lei költség keretén belül leendő elvégzésére. Feltételek megtudhatók a mérnöki hivatalban, II. emelet 3. A versenytárgyalás február 26-án d. e. 11 órakor lesz megtartva a Primaria tanácstermében.

Oradea város adóhivatala a városi tanács 943/1934 sz. határozata alapján f. év február 15-én megkezdi házról-házra járva a községi adók és illetékek alá eső személyek és tárgyak összeirását az 1934/35. évre.

Az Izr. Szentegylet Chewra Kadisa bekebelezési bizottságától. 38/1934.

Hirdetmény

A bekebelezési bizottság ezuton értesili mindazon hittestvéreit, akik a Chewra Kadisa kötelékébe belépni óhajtanak, hogy az alapszabályok 5 § a értelmében *február hó 19-től fogva, folyó év március 11-ig* bezárólag minden vasárnap d. u. 3—5 óráig tagfelvételi ülést tart.

A belépő urak kéretnek vasárnap d. u. 3—5 óra között saját tanácstermünkben (str. Fuchs Mór 2) jelentkezni tagfelvétel végett.

Hittestvéri üdvözlettel:

Bernát Bertaln jegyző. *Leitner Lázár* a bekeb. bizottság elnöke.

Müvészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinek, külföldi fonalak

Schulhof Emilné

„Orient" Szövőművészeti iskola

Oradea, Str. Episcopul Ciorogariu No. 17.
Vidéki rendelések utánvéttel gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

SZEGFÜ-cég vezetője MOCSÁRI
Irógépjavitó mühely
Bulev. Regele Ferdinand Telefon 693.
Bejárat a ProPatria könyvkereskedésen keresztül.
Sokszorositás, bármilyen irógépelés, mindenféle irógép-kellékek.
— Eladok, veszek és cserélek! —

Az ÁLLAMI OSZTÁLYSORSJÁTÉK

nagy nyereményeinek kisorsolása

az 5-ik osztályon

1934 Február 22 — Március 26-ig tart!

Egy nagy jutalom	Az elérhető legnagyobb nyeremény	vagy 5 jutalom egyenként
Lei **5.000,000**	**Lei 10.000,000**	Lei **1.000,000**

Nyereménytáblázat:

Nyeremény	Lei	Nyereményösszeg
1		5,000.000
1		3,000.000
1		2,000.000
1		1,000.000
1	500.000	500.000
2	300.000	600.000
4	200.000	800.000
8	150.000	1,200.000
17	100.000	1,700.000
20	70.000	1,400.000
30	50.000	1,500.000
100	20.000	2,000.000
175	15.000	2,625.000
225	10.000	2,250.000
250	8.000	2,000.000
2170	7.000	15,190.000
27194	5.500	149,567.000
30200	nyeremény	192,332.000
	jutalom	5,000.000
	Nyeremények összege: Lei	197.332.000

Megujitotta sorsjegyét ezen döntő fontosságu osztályra ?

Vett-e magának legalább most sorsjegyet, ha az előző osztályon nem játszott ?

Az állami osztálysorsjáték szerencsés sorsjegyeit Erdély és Bánát területén a **BANCA ILIESCU S. A. CLUJ árusitja**
Képviselet: **Kollmann Kálmán, Oradea, Str. Avram Iancu 14**

Öltönyt, felöltöt és télikabátot eredeti angol szövetből

Öltöny . . . . . **3000** Leitől,
Felöltő vagy átmeneti kabát **3000** Leitől
Télikabát . . . . . **3000** Leitől

Hackmayer uri-szabó Oradea, Regina Maria 3 (villamos megálló)

BORGOS

Kelmefestést, vegytisztitást vállalok!
Férfi és női ruhák szépen és olcsón végeztetnek!
Fehérnemü és gallértisztitást is vállalok!
Bazárépület — Szinházoldal
Fiók-felvétel Holdas-templommal szemben, Piaţa Unirii 16.

Háztartásában csakis a jó minőségü
„ROTHBART" felirásu כשר SZAPPANT használja!
Postai szétküldés!
Az oradeai orth. rabbinátus felügyelete alatt.
Gyártja: ROHBART ADOLF EDE & Fia szappangyára, Oradea

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

RÖVID HIREK

ALEXANDRIA. A mult héten meghalt Josef Bey Mosserey, az egyiptomi zsidóság vezetője. A temetésen résztvett a király képviseletében Faut miniszterelnök.

—

TRIPOLISZ. Balbo, az uj tripoliszi kormányzó adjutánsává nevezte ki Iwo Lewy zsidó őrnagyot, aki egyik legnagyobb ismerője a gyarmatok katonai ügyeinek.

—

NEW-YORK. Az amerikai zsidó szervezetek szövetsége elhatározta, hogy 100.000 dollár alaptőkével Einstein-koloniát létesit Palesztinában.

—

BÉCS. A bécsi egyetemen sárga igazolványokat adtak ki a zsidó diákoknak, hogy „könnyebben lehessen őket igazolni".

—

BERLIN. A külföldi ujságirók szövetségének jelentése szerint egyetlen külföldi zsidó lapnak a tudósitója sem tartózkodik már Németországban, kivéve az JTA képviselőjét, aki még a Reichstag üléseire is kapott látogatási engedélyt. — A mult héten nagygyülést tartottak a németországi zsidó bankárok, amelyen résztvettek Breslau, Leipzig, Chemnitz, Stettin és a többi városok zsidó bankjainak képviselői.

—

PÁRIS. A zsidó kisebbségi delegáció vezetősége elhatározta, hogy ez év novemberében kiadja, nagynevü elnökének Leo Motzkinnak az életrajzát. Ezen alkalomból megemlitik még azt is, hogy a nemrégen megjelent „Fekete Könyv Németországról" cimü münek tulajdonképeni szerzője Leo Motzkin volt.

—

VARSÓ. — Pilsudszky marsall, köztársasági elnök elrendelte a hatóságok által bezárt vilnai zsidó kórháznak a kinyiltatását, mondván: „Nem akarom, hogy a zsidókkal szemben igazságtalanságokat kövessenek el."

—

MILANO. — A milanói Scala rövidesen előadja a zsidó Rocca által operának átirt Dybukot.

—

AMSTERDAM A német acéltröszt volt vezetőjét, Silwerberget, miután Németországból zsidó volta miatt kenyteden volt távozni, a hollandiai Barry bankház igazgatójává nevezte ki.

—

HAVANNA. — A kubai zavargások folytán számos zsidó család hagyja el az ország területét. A napokban több zsidó család vándorolt ki Palesztinába, akik közötti negyszámu intelektuel is van.

—

RÓMA. Acwiben a napokban hunyt el Mario Viona az olasz hadsereg egyik zsidó tábornoka. Temetésén az olasz kormány is képviseltette magát.

—

NEWYERSEY. Dávid T. Willent 38 éves zsidó ügyvédet nevezték ki New Jersey államügyészévé Willent nagy szerepet játszik a zsidó közéletben is.

—

RIGA. A napokban érkezett Rigába Abrahám Goldberg, Minsk egykori főrabbija, akit a szovjethatóságok 3 évi szibériai számüzetésre itéltek szovjetellenes propaganda miatt. A rabbi a büntetést kitöltötte és most elhagyta Szovjetoroszországot.

—

SZALONIKI. A szaloniki-i kereskedők és iparosok küldöttségileg keresték fel a görög kereskedelmi miniszlert és arra kérték, hogy a rövidtel ezelőtt kiadott vasárnapi munkaszüneti törvényt vonja vissza. A miniszter a kérdés fölött még nem döntött.

—

BUDAPEST A világhires zsidó „Hanigun" énekkórus ak a budapesti rendőrség nem adta meg az elő adásokra a jogot, noha engedélyezték beutazásukat és az előzetesen benyujtott programtervezetet is jóváhagyták. A rendőrfőnök kijelentette, hogy a koncert megtartása „nem időszerü". A Hanigun-kórus menekült német operaénekesekből áll.

—

BUCUREŞTI. — A képviselő ház és a szenátus megnyitása során kegyeletes szavakkal emlékeztek meg Duca miniszterelnök tragikus meggyilkolásáról. A szenátusban dr. I Niemirover főrabbi szenátor a zsidóság részvétét tolmácsolta, majd zárószavaiban kitért a romániai zsidóság helyzetének i mertetésére. A román szenátusban egyébként dr. I. Niemiroveren kivül, aki a zsidó kulturszi képviseli még 3 zsidó szenátor van, S. Birmen, a bucureşti zsidó hitközseg elnöke, Max Ausschnitt, a galati kereskedelmikamara elnöke és dr. Asra Bercovici. A kamarában, mint közludomásu a zsidó párt nem kapott mandátumot. A liberális párt képviselői között 2 zsidó képviselő is van.

—

LONDON. A londoni „Jewish Cronicle" jelentése szerint az amerikai német segélyakció rendkivül nagy károkat szenved a Jewish Comitte és Jewish Congress közötti diferenciák miatt. Ez okozza, hogy az amerikai zsidóság, amely 12 szer akkora mint az angliai, mind össze annyit hozott fel a segélyakció számára, mint az angol zsidóság. A Jewish Comitte tudvalevőleg a gazdag, asszimiláns zsidók szövetsége, mig a Jewish Congress a nemzeti zsidóság képviselete.

—

TORONTÓ. Néhány nappal ezelőtt Salom Schwartzbart tiszteletére bankettel akartak rendezni. Schwartzbart, mint ismeretes pár évvel ezelőtt lelőtte Párisban Petljurát, a hirhedt orosz pogrom-hőst, és a francia esküdtszék felmentette. A rendőrség betiltotta a bankett rendezését, mert az ukrán nemzetiszociálisták azzal fenyegetőztek, hogy megakadályozzák a bankett megtartását. A kormány intézkedésére Schwartzbart engedélyt nyert hogy zárt ajtók mögött előadást tartson A rendőrség nagy készültségben vigyázott a rendre.

NYILTTÉR*)

ב"ה

היות שנודע לי בבירור שהקהל גם הרב הגאון אב"ד דפה שליט"א רוצים להתפשר עמי בדרך השלום על צד היותר טוב ובאמת הייתי בעניין הזה בטעות עד הנה. ע"כ מאחר שכן הוא הנני מבקש מהם שימחלו לי והרני מבטל כל האזהרות שהכרזתי בהעתונים.

ב' משפטים תרצ"ד.

מנשה שטאקהאממער שו"ב

*) E rovatban közöltekért sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

FERRUM

vaskereskedelmi
részvénytársaság

ORADEA, Piața Mihai Viteazul 4/a
Telefon: 9-73.

Legolcsóbb bevásárlási forrás:

Vasárukban, zománcozott lemezedény. Háztartási cikkek. Vizvezeték-felszerelések.

Kérjen árjegyzéket!

Utazók! Vidékiek!

Ugy étkezhet, mint **otthon** a

BERKOVITSNÉ

orth. kóser vendéglőben, Oradea N. Iorga-u. 19.
Utazóknak 10% kedvezmény

שיל"ת

שאלי שלום ירושלים
בשרתי צדק בקהל רב

אקרא למאהבי ומיודעי גשו נא אלי עם שעד הנה היתם רחוק ממנו, אבל עתה אני אומר לכם שתגשו אלי ותהיו קרובים אצלי להתענג בתענוגי ענג רוחני.

ועתה אחי ורעי!

תלמידים של הרב הגאון הצדיק מאורי ומורי יסוד עולם מהו"ר יוסף צבי דושינסקי נ"י אב"ד דק"ק ירושלים עיר הקודש, הקבצו ושמעו בני יעקב שאלה אחת קטנה אנכי שאלתי מאתכם אל תשובו את פני. חזקו עמי מהר, כי אין מרעה ובית המדרש לצאן אשר לעבדיך מזבח חדש בציון תכון נבנה בית המדרש ונטה ענף גפן בתוך כרמי, מדרו ועשו אל תעמודי ובעבודת בית המדרש נשמח כלנו, זכרון לכלם יהו' ובכל מדינה ומדינה אמעריקא, ענגלאנד, טשעכיי, בעלגיען, עסטרייך, אונגארן, רומעניען, הנמצאים תלמידי של אדמו"ר ר' יוסף צבי דושינסקי רב אב"ד דק"ק ירושלים עיר קדשים, ועשו כלם אגודה אחת, ולדעת לחפש לבחור אנשי חיל, ושמתם שרי מקנה לקבץ מעות לבנות דירת קודש בית המדרש ואת מלאכי שלום יצוה להביא לפניו צדקות כל איש ועין בעין נראה בבנין אפריון. וגם אני ובתי בצדק אחזה פניך בו אמצא עלי חובה לפתוח את לבי אם עדינה ונדיבה אני נותן 2000 לעי, ואשתי תחי' היא נותנת מנה אחת קטנה ספר תורה מהודר ומהודר, אנכי אעלה אי"ה לבקר בהיכלו לחוג אתו חג קודש בחג המצות, ועד אותו זמן תלמידים מראטעניען מי שנדבה לבו להתנדב מתנותיו יוכל לשלוח נדבת לבם אצלי בעבור שאולכם לשם, ולא שכר אני מבקש ועל ספר וכתבין כל טובתכם בעט ברזל לזכרון, בורא עולם בקנין השלם זה הבנין כי לטובה כונתי.

הק' מנחם בערנאט.

Bernáth Mendel

Taureni — l. post Zan de cămpie.
jud. Turda, Rumänien Siebenburgen

ZSIDÓ HUMOR
ÉS KIS ZSIDÓ TÖRTÉNETEI

A hang és az igazság

Egy cionista gyülésen az ismert szón nekihevülve a beszédben, öklével az aszta csapva, igy szól:

„Nekünk van igazunk! Ezt kiáltjuk, ho meghallják Palesztinában is!"

Erre egy hang a terem végén megszól

„Az Isten szerelmére hangosabban széljen, mert nem hallani itten egy szót sem

Miért tiltotta ki Hitler a zsidó ünnepeket a naptárokból?

Hitler megtiltotta, hogy a naptárakban f tüntessék a zsidó ünnepeket.

Miért? Talán fél, hogy eszébe fogj juttatni Purimot?

Mikor bukik meg a diktátor

Volt egyszer régen egy diktátor, aki tü zel-vassal üldözte a zsidókat. A katonái eg szer egy kis zsidót hoztak eléje, aki remegv könyörgött:

— Ne bánts, én egy jós vagyok.

— Jós vagy, — nevetett a diktátor — h ha jós vagy, jósold meg, mikor fogok én meg bukni?

— Hogy te nagy ur, mikor fogsz meg bukni? Erev jantevkor. Egy nagy zsidó ünne előtti napon.

— És ez biztos?

— Abszolut biztos.

— És honnan tudod?

— Onnan, hogy ha te megbuksz, akko másnap az egész világon nagy ünnepe lesz zsidóknak.

Oroszországi humor

Egyik orosz iskolában a tanitó sorr kérdi a gyerekeket:

— Mi vagy te?

— Kommunista.

— Hát te?

— Kommunista.

Minden gyerek azt feleli, hogy ő kom munista.

Végre Majselere kerül a sor:

— Mi vagy te?

— Burzsuj.

— És mért vagy burzsuj?

— Mert tatám is az.

— Ugy, mert a tatád is az? És ha a tatá egy haszontalan ember volna, akkor te mi volnál?

— Kommunista.

Vendégszeretet

A hitközségi elnökék ép vacsorához akar nak leülni, amikor beállit a rabbi. Na ha má itt van a rabbi, meg kell hivni vacsorára.

Behozzák a nagyszerü levest, a rabbi bőségesen vesz belőle, de a háziasszony igy szól

— Entschuldigung, Rabbi, für die Suppe aber ich hab nicht gewusst, dass Sie kommen

Behozzák a nagyszerü pulykapecsenyét, a rabbi alaposan bepakkol belőle, de a házi asszony megint igy szól:

— Entschuldigung, Rabbi, für den Braten aber ich hab nicht gewusst, dass Sie kommen.

Ugyanez történik a nagyszerü tésztával is, mire a rabbi csodálkozva kérdi:

— Aber Frau Rasekol, was hätten Sie gekocht, wenn Sie gewusst hätten, dass ich komme?

— Bondelach, — vágta rá a háziasszony.

Meschüge

Kohn megőrült. Az a mániája támadt, hogy ő üvegből van és ha hozzáér valaki, akkor összetörik.

Bevitték a bolondok házába, ahol mindig magányosan járkált, hogy valaki hozzá ne érhessen.

Egyszer meglátogatta a barátja, Grün és a kertben találta. Nagy örömmel sietett eléje és megakarta ölelni.

— Rühr mich nicht an, — kiabálta Kohn ich bin aus Glas.

Grün erre megveregette a vallát s igy szólt:

— Sei ruhig, mein Freund, du bist nicht aus Glas, du bist meschüge.

Chiriași „Tipografiei Române și" Oradea, Aleea Romei No. 2. — Telefon 87.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.